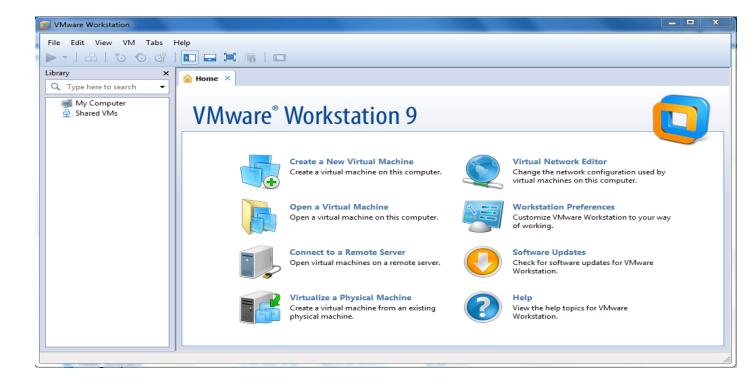
BÀI 3. QUẨN TRỊ TÀI NGUYÊN VÀ DỊCH VỤ

LƯU Ý: TẤT CẢ SINH VIÊN THỰC HIỆN TRÊN FILE IMAGE CỦA HỆ ĐIỀU HÀNH <mark>CENTOS 7</mark> ĐÃ CÀI TỪ CÁC BUỔI THỰC HÀNH TRƯỚC TẠI THƯ MỤC ĐÃ TẠO TẠI Ổ <mark>SINHVIEN</mark>

PHẦN 1: MỞ FILE IMAGE CỦA HỆ ĐIỀU HÀNH CENTOS 7

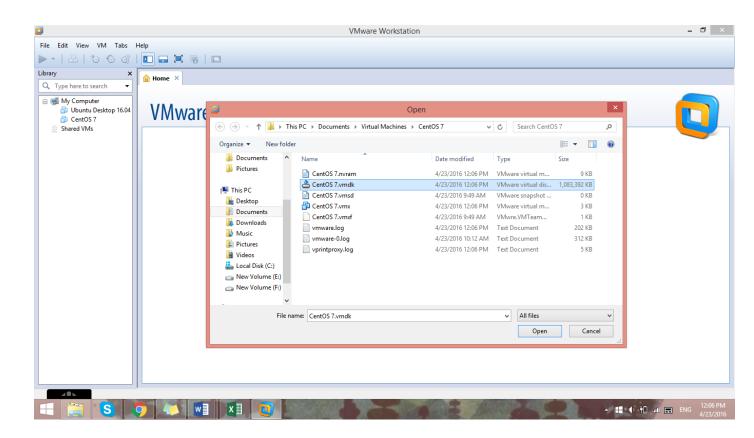
- ❖ Bước 1: Khởi động phần mềm máy ảo VMware
 - Sau khi khởi động VMware như hình sau

❖ Bước 2: Mở file image của hệ điều hành CentOS 7 đã cài

Trên màn hình chính VMware chọn File -> Open...

Chọn đến file image VMX của CentOS 7

❖ Bước 3: Khởi động vào máy ảo CentOS 7

Chuột phải vào máy ảo chọn Power -> Power On

```
CentOS Linux 7 (AltArch)

Rernel 3.19.8-327.e17.1696 on an 1696

localhost login: __
```

PHẦN 2: CÔNG CỤ QUẢN LÝ TÀI NGUYÊN – PHÂN TÍCH HOẠT ĐỘNG

Quản lý tiến trình:

Linux là hệ điều hành đa nhiệm, do đó việc quản lý tiến trình rất quan trọng.

Terminal của Linux cung cấp một số lượng các câu lệnh khá hữu ích hỗ trợ việc quản lý các tiến trình, kill chúng, hoặc nâng độ ưu tiên cho chúng.

- Để liệt kê các tiến trình đang chạy trên hệ điều hành dùng lệnh: ps
 - -e: hiển thị thông tin về mỗi tiến trình.
 - -l: hiển thị thông tin đầy đủ tiến trình.
 - -f: hiển thị thông tin về tiến trình cha.
 - -A: hiển thị tất cả các tiến trình.

```
UID
      PID
           PPID
                  C PRI
                         NI ADDR SZ WCHAN
                                             TTY
                                                           TIME CMD
     1942
  0
                     80
                                1658 wait
                                             tty1
                                                       00:00:00 bash
            600
                          0 -
     1986
                     80
                          0
                                2232 wait
                                             tty1
                                                       00:00:00 su
                     80
                          0 -
  0
                                             tty1
                                                       00:00:00 su
     2098
                                2206 wait
  0
                     80
                          0
                                                       00:00:00 bash
     2102
                                1657
                                     wait
                                             tty1
                     80
                                             ttÿ1
                                                       00:00:00 ps
```

Dưới đây là sự miêu tả của tất cả các file được hiển thị bởi lệnh ps -f.

Cột	Miêu tả
UID	ID người sử dụng mà tiến trình này thuộc sở hữu (người chạy nó).
PID	Process ID.
PPID	Process ID gốc (ID của tiến trình mà bắt đầu nó).
С	CPU sử dụng của tiến trình.
STIME	Thời gian bắt đầu tiến trình.
TTY	Kiểu terminal liên kết với tiến trình.
TIME	Thời gian CPU bị sử dụng bởi tiến trình.
CMD	Lệnh mà bắt đầu tiến trình này.

• Câu lệnh top là một phương thức để xem việc chiếm dụng tài nguyên hệ thống, và xem những tiến trình nào chiếm dụng tài nguyên nhiều nhất. Những tiến trình chiếm dụng CPU nhiều nhất sẽ được liệt kê đầu tiên.

top -	01:50:	53 սր	2:45	, 1 user,	load	l average	e: 0.0	30, O.	01, 0.05
				unning, 8				opped,	
									0 hi, 0.0 si, 0.0 st
KiB M		.026532			2 free		732 us		98788 buff/cache
KiB S	wар: 2	097148	tota	l, 209714	8 free	·,	0 us	sed.	936344 a∨ail Mem
	USER	PR	ΝI	VIRT	RES	SHR S			TIME+ COMMAND
	root	20	0	0	0	0 S	1.7	0.0	0:04.08 kworker/0:1
	n∨dong		0	8092	1712	1216 R	0.3	0.2	0:00.10 top
	root	20	0		5180	2464 S	0.0	0.5	0:02.91 systemd
	root	20	0	0	0	Ø S	0.0	0.0	0:00.00 kthreadd
	root	20	0	0	0	Ø S	0.0	0.0	0:00.00 ksoftirqd/0
	root	$_{ m rt}$	0	0	0	0 S	0.0	0.0	0:00.00 migration/0
	root	20	0	0	0	Ø S	0.0	0.0	0:00.00 rcu_bh
	root	20	0	0	0	0 S	0.0	0.0	0:00.00 rcuob/0
	root	20	0	0	0	0 S	0.0	0.0	0:00.67 rcu_sched
	root	20	0	0	0	0 R	0.0	0.0	0:00.55 rcuos/0
	root	rt	0	0	0	0 S	0.0	0.0	0:00.45 watchdog/0
	root	0	-20	0	0	0 S	0.0	0.0	0:00.00 khelper
	root	20	0	0	0	0 S	0.0	0.0	0:00.00 kdevtmpfs
	root	0	-20	0	0	Ø S	0.0	0.0	0:00.00 netns
	root	0	-20	0	0	Ø S	0.0	0.0	0:00.00 perf
	root	0		0	0	Ø S	0.0	0.0	0:00.00 writeback
	root	0	-20	0	0	Ø S	0.0	0.0	0:00.00 kintegrityd
	root	0	-20	0	0	Ø S	0.0	0.0	0:00.00 bioset
	root	0	-20	0	0	Ø S	0.0	0.0	0:00.00 kblockd
	root	9	-20	0	0	0 S	0.0	0.0	0:00.00 md
	root	20	0	0	0	0 S	0.0	0.0	0:00.00 khungtaskd
	root	20	9 5	0	0	2 0	0.0	0.0	0:00.00 kswapd0
	root	25 20	9	0 0	0 0	0 S 0 S	0.0 0.0	0.0 0.0	0:00.00 ksmd
	root root	20 0	-20	9	0	0 S	0.0 0.0	0.0 0.0	0:00.00 fsnotify_mark
	root	9	-20 -20	9	0	0 S	0.0	0.0 0.0	0:00.00 crypto 0:00.00 kthrotld
	root	20	-20 0	9	e 0	0 S	0.0	0.0 0.0	0:00.44 kworker/u2:1
31	root	20	0	9	0	6.2	0.0	0.0	U.UU.TT KWUFKCF/UZ.1

- Để thoát khỏi **top**, ấn tổ hợp phím tắt Ctrl + **C**. Tổ hợp phím này cũng dùng để kill các ứng dụng đang chạy từ Terminal.
- Khi liệt kê danh sách tiến trình đang chạy. Nếu cảm thấy danh sách có vẻ quá dài, có thể dùng lệnh sau đây để hiển thị một danh sách ngắn hơn:

ps -A | less

- Ấn "**q**" để thoát.
- Ngoài ra, có thể chỉ định tiến trình cụ thể bằng lệnh grep. Ví dụ sau đây sẽ tìm kiếm tiến trình ttm_swap trên hệ thống:

ps -A | grep ttm_swap

kill

Câu lệnh này dùng để tắt các tiến trình, bằng cách cung cấp PID của chúng. PID này có thể được lấy từ lệnh **ps -A** hoặc pgrep

kill PID

```
[root@localhost ~]# kill 1942
[root@localhost ~]# _
```

• Để kill các ứng dụng cứng đầu, dùng lệnh kill -KILL hoặc kill -9.

pgrep

Lệnh này cho phép bạn tìm PID của một tiến trình trên hệ thống. Ví dụ, muốn tìm PID của ttm_swap:

- pgrep tt_swap
- Cũng có thể kết hợp nó với lệnh kill ở trên.

```
[root@localhost ~]# pgrep ttm_swap
285
[root@localhost ~]#
```

• pkill & killall

• Hai câu lệnh này cho phép kill tiến trình bằng cách cung cấp tên của chúng:

pkill tuned

killall tuned

Sau khi kill tiến trình tuned xong nó không còn xuất hiện nữa

renice

Câu lệnh **renice** được dùng để thay đổi giá trị ưu tiên của tiến trình. Mặc định giá trị ưu tiên là 0, giá trị -19 được ưu tiên rất cao, ngược lại 19 lại có độ ưu tiên thấp nhất.

• Câu lệnh **renice** yêu cầu cung cấp PID của tiến trình. Lệnh sau đây sẽ thay đổi priority của tiến trình xuống mức thấp nhất:

renice 19 PID

```
[root@localhost ~1# pgrep sshd
798
[root@localhost ~1# renice 19 798
798 (process ID) old priority 0, new priority 19
[root@localhost ~1# _
```

 Nếu muốn cấp quyền ưu tiên cao hơn cho một tiến trình, bạn cần dùng quyền của root:

sudo renice -19 PID

- xkill
- **xkill** là một cách dễ dàng để kill các chương trình đồ họa đang chạy. Khi bạn gõ lệnh này, con trỏ chuột sẽ biến thành chữ x, để kill ứng dụng nào đang chạy, click vào ứng dụng đó. Nếu bạn không muốn kill ứng dụng, click chuột phải, lúc này sẽ thoát xkill.
- Cách đơn giản hơn để chạy xkill là ấn tổ hợp phím **Alt** + **F2**, gõ vào xkill, ấn Enter và click vào ứng dụng cần kill.
- Kiểm tra dung lượng các ổ đĩa dùng lệnh df:

```
[root@localhost ~]# df
 'ilesystem
                                  Used Available Usez Mounted on
                     1K-blocks
 dev/mapper/cl-root
                      18307072 887244
                                        17419828
devtmpfs
                        503936
                                     0
                                           503936
                                                    0% /dev
tmpfs
                        513264
                                     0
                                           513264
                                                    0% /dev/shm
tmpfs
                         513264
                                  6948
                                           506316
                                                    2% /run
tmpfs
                         513264
                                     0
                                           513264
                                                    0% /sys/fs/cgroup
                         508588
                                           386812
 'dev/sda1
                                121776
                                                   24% /boot
tmpfs
                         102656
                                           102656
                                                    0% /run/user/0
```

• Để xem dung lượng bộ nhớ chính hiện tại sử dụng lênh: free -m

```
buff/cache
                                           free
                                                                              ava i lable
               total
                              used
                                                       shared
                1002
                                            854
                                                            6
                                                                        101
                                                                                     919
                                46
                2047
                                 0
                                           2047
[root@localhost
```

PHẦN 3: DỊCH VỤ CƠ BẨN CỦA LINUX VÀ PIPE

Cơ chế đường ống Pipe

Cơ chế đường ống giữa hai tiến trình cho phép định hướng lại đầu ra của tiến trình thứ nhất trở thành đầu vào của tiến trình thứ hai

Cơ chế đường ống được thiết lập bằng cách sử dụng ký tự: |

Cú pháp có dang: cmd1 | cmd2

• Lọc thông tin từ file: \$cat tên_file1 | grep nội_dung_cần_lọc

```
[root@localhost ~]# cat anaconda-ks.cfg | grep root
rootpw --iscrypted $6$w2ayb59JrTS1PdS1$XpW5gd12KZKE7vST8qOMTu/kovu4jCs3PaOhrWzxcqzKX8t7kSzNf5onNxpUlaPNO4YV1ZORKqXHUP4B4UlSe/
[root@localhost ~]#
```

• Hiển thị nội dung n dòng đầu tiên trên file: \$head -n tên_file

```
Iroot@localhost ~]# head -10 anaconda-ks.cfg
#version=DEVEL
# System authorization information
auth --enableshadow --passalgo=sha512
# Use CDROM installation media
cdrom
# Use graphical install
graphical
# Run the Setup Agent on first boot
firstboot --enable
# Keyboard layouts
```

• Hiển thị n dòng cuối cùng của 1 file: \$tail -n tên_file

• Đếm số dòng trên file: \$wc tên file

```
[root@localhost ~1# wc -1 anaconda-ks.cfg
49 anaconda-ks.cfg
```

Các tham số của lệnh wc:

- -l: Hiển thị số dòng của file
- -c: Hiển thị số ký tự của file
- -w: Hiển thị số từ của file
- Tìm kiếm trong file hoặc trong đầu vào chuẩn các dòng có chứa các ký tự hoặc xâu thỏa mãn một số điều kiện nào đó. Sử dụng lệnh grep

Một số ký tự đặc biệt n grep sử dụng một số ký tự đặc biệt trong câu lệnh: . Biểu diễn 1 ký tự bất kỳ * Lặp lại ký tự ở vị trí trước ^ bắt đầu 1 dòng \$ kết thúc 1 dòng [...] xác định danh sách hoặc một khoảng các ký tự cần tìm kiếm [^..] các ký tự không tìm kiếm " Chú ý: để tránh nhầm lẫn, nên đặt các ký tự biểu diễn điều kiện trong ngoặc kép.

\$grep [^t] /etc/passwd: Tim trong file /etc/passwd các dòng có ký tự "t"

```
| Iroot@localhost "l# grep [^tl /etc/passwd root::@:0:root:/root:/bin/bash bin:x:1:1:bin:/bin:/sbin/nologin daemon:x:2:2:daemon:/sbin/rologin daemon:x:2:2:daemon:/sbin/rologin lp:x:4:7:lp:/war/spool/lpd:/sbin/nologin lp:x:4:7:lp:/war/spool/lpd:/sbin/nologin sync:x:5:@:sync:/sbin:/bin/sync shutdown k:6:@:shutdown:/sbin:/sbin/sbin/shutdown halt:x:7:@:halt:/sbin:/sbin/halt mail:x:8:12:mail:/war/spool/mail:/sbin/nologin operator:x:11:@:operator:/root:/sbin/nologin operator:x:11:@:operator:/root:/sbin/nologin ftp:x:14:50:FTP User:/war/ftp:/sbin/nologin nobody:x:99:99:Nobody:/:sbin/nologin avahi-autoipd:x:17@:17@:Awahi IPv4LL Stack:/war/lib/awahi-autoipd:/sbin/nologin systemd-bus-proxy:x:9999:998:systemd Bus Proxy:/:/sbin/nologin systemd-network:x:998:997:systemd Network Management:/:/sbin/nologin dbus:x:81:81:System message bus://sbin/nologin tss:x:59:59:6ccount used by the trousers package to sandbox the tcsd daemon:/dev/null:/sbin/nologin postfix:/s9:/war/spool/postfix:/sbin/nologin nodong:x:1000:1000:nvar/spool/postfix:/sbin/nologin nodong:x:1000:1000:nvar/spool/postfix:/sbin/nologin nodong:x:1000:1000:nvar/spool/postfix:/sbin/nologin hash hackathon:/bin/bash thuchanh:x:1002:1000:1000:n/bash hackathon:x:1002:1/home/thuchanh:/bin/bash thuchanh:x:1002:1/home/thuchanh:/bin/bash thuchanh:x:1002:1/home/thuchanh:x:1002
```

Tìm trong file /etc/passwd các dòng bắt đầu bằng ký tự "t"

```
Iroot@localhost ~1# grep "^t" /etc/passwd
tss:x:59:59:Account used by the trousers package to sandbox the tcsd daemon:/dev/null:/sbin/nologin
thuchanh:x:1002:1002::/home/thuchanh:/bin/bash
th2:x:1003:1003::/home/th2:/bin/bash
Iroot@localhost ~1#
```

• So sánh file1 và file2 : diff file1 file2 "

Tìm sự khác nhau giữa file1 và file2 (các file dưới dạng văn bản)

Kết quả hiển thị dưới dạng các dòng

• Lọc thông tin theo cột

Khi thông tin cần lọc có đầu vào dạng bảng và chỉ muốn hiển thị 1 cột thông tin nào đấy sử dụng lệnh awk như sau

```
grep [thông tin cần lọc] [nguồn đầu vào] | awk {'print $[số thứ tự cột]'}
```

ví dụ lệnh dk hiển thị thông tin dạng bảng như sau

```
[root@localhost
                  ]# df
Filesystem
                     1K-blocks
                                 Used Available Use% Mounted on
/dev/mapper/cl-root 18307072 887244
                                       17419828
                                                   5% /
                                                    0% /dev
devtmpfs
                        503936
                                     0
                                          503936
tmpfs
                        513264
                                     0
                                          513264
                                                    0% /dev/shm
tmpfs
                        513264
                                  6948
                                          506316
                                                    2% /run
tmpfs
                        513264
                                    и
                                          513264
                                                   0% /sys/fs/cgroup
/dev/sda1
                        508588 121776
                                          386812
                                                  24% /boot
tmpfs
                        102656
                                     0
                                          102656
                                                    0% /run/user/0
```

Muốn hiện thị chỉ thông tin cột 1 dùng lệnh sau:

```
dk | awk '{print $1}'
```

THỰC HÀNH:

Bài 1: Tìm tất cả các dòng không bắt đầu bằng dấu # trong file /etc/sudoers

Bài 2: Sử dụng lệnh dk –k và awk để hiển thị cột use%

MỘT SỐ DỊCH VỤ CƠ BẢN CỦA LINUX (CENTOS)

• Để xem các dịch vụ đang chạy sử dụng lệnh: /sbin/service crond status

Service (dịch vụ) thường được gọi là **daemon** là một chương trình xác định chạy ở nền của hệ thống và thường là không tương tác được (*non-interactive*). Các chương trình đó được sử dụng cho nhiều mục đích khác nhau bao gồm: quản lý phần cứng (*hardware*), truy cập mạng (*network access*), theo dõi (*monitoring*), ghi log (*logging*). Tất cả các hệ điều hành đều có một tập hợp các dịch vụ để tự động thực thi nhiều hoạt động.

Runlevel: trong hệ thống linux, người dùng có thể đặt một dịch vụ hoặc một nhóm các dịch vụ chạy ở một chế độ xác định để thực hiện một vài mục đích nào đó hoặc giới hạn lại mục đích sử dụng của một / nhóm các dịch vụ đó. Đối với hệ điều hành Fedora hoặc các hệ điều hành Linux dựa trên nền RedHat thì runlevel có các giá trị chính sau:

Runlevel-1: chế độ chạy đơn người dùng.(single-user mode)

Runlevel-2: chế độ chạy đa người dùng (multi-user mode)

Runlevel-3: chế độ đa người người, hỗ trợ mạng (multi-user and networking mode)

Runlevel-5: X11 (runlevel 3 + X Windows System).

Thông thường, các dịch vụ chạy ở chế độ đồ họa (dựa trên X-Server như startx) thì thì runlevel ở mức 5 và các dịch vụ không chạy ở chế độ đồ họa thì runlevel ở mức 3. Bình thường, không có dịch vụ nào chạy ở runlevel 1.

Để xác định runlevel mà bạn đang sử dụng thì bạn sử dụng lệnh sau: **Code:**

#/sbin/runlevel

Để xác định runlevel mà hệ thống của bạn sẽ chạy ở lần khởi động kế tiếp: Code:

cat /etc/inittab | grep :initdefault: id:5:initdefault:

PHẦN 4: TỰ ĐỘNG HÓA CÁC TÁC VỤ TRONG LINUX

• Cron là gì:

Xét về mặt kỹ thuật, **cron** là một tiện ích cho phép thực hiện các tác vụ một cách tự động theo định kỳ, ở chế độ nền của hệ thống hay còn gọi là **daemon**. **Crontab** (**CRON TABBLE**) là một file chứa đựng thời khóa biểu (**schedule**) của các **entries** được chạy. Nó thường dùng để nén định kỳ các file ghi nhật ký, đồng bộ hóa hay backup dữ liệu.

• Cron làm việc thế nào?

cron chạy trên nền hệ thống và thường được khởi chạy lúc khởi động. Nó định kỳ kiểm tra các tác vụ cần làm mỗi một phút. Các tác vụ này được dựa trên các file crontab. Các file **crontab** thường được đặt tại thư mục /var/spool/cron/crontabs.

Các tệp tin trong thư mục này có tên trùng với tên người dùng, user.

Như vậy mỗi user đều có thể có crontab riêng.

Các file cấu hình và các thư mục liên quan:

File cấu hình chính: /etc/crontab

Thu muc luu thông tin cho từng user: /var/spool/cron/crontabs

Xem thêm "\$ man cron".

• Cấu trúc của crontab

Một **crontab** file schedule đơn giản là một text file. Nó gồm có năm trường xác định thời gian, và trường cuối cùng là lệnh sẽ được chạy định kỳ, cấu trúc như sau: minutes (0-59)

hour (0-23)

day of the month (1-31)

month of the year (1-12)

day of the week (0-6, 0=Sunday)

Các quy tắc chung:

- Các cột cách nhau bằng dấu cách space hay tab.
- Nếu một cột được gán ký tự *, nó có nghĩa là tác vụ sau đó sẽ được chạy ở mọi giá trị cho cột đó.
- Giá trị liên tiếp kề nhau được định nghĩa bằng dấu trừ. Ví dụ: 1-5 có nghĩa là giá trị nằm từ 1 đến 5. Nếu nó ở cột "day of week" thì tác vụ này sẽ thực hiện từ thứ hai đến thứ sáu.
- Các giá trị không kề nhau thì cách nhau bằng dấu phẩy. Ví dụ 2,4,6 ở trường "ngày" sẽ là thứ ba, năm, bảy.
- Các khoảng thời gian lặp lại sẽ sử dụng "/". Ví dụ nếu trường thứ nhất là phút định nghĩa là */10 thì cứ 10 phút sẽ thực hiện một lần.

• Thao tác với crontab

Các tệp tin cấu hình của cron ở định dạng text nhưng chúng ta không nên thao tác trực tiếp bằng tay. Hệ điều hành thường đưa kèm cho bạn công cụ để bạn sửa các tệp tin này đó chính là "crontab".

\$ crontab -e: Chinh sửa crontab

\$ contab -l: Liệt kê bảng crontab cho user hiện tại

Giả sử muốn ghi log mỗi phút. Vậy thì ta chạy lệnh sau:

Thực hiện: Crontab –e để mở crontab chỉnh sửa: Nhấn Esc + i

Gõ dòng sau vào

* * * * * date >> home/logs/log.txt

Sau đó lưu crontab bằng Esc+:wq!

* * * * * date >> home/logs/log.txt

```
[root@localhost ~]# crontab -l
* * * * * * date >> /home/logs/log.txt
[root@localhost ~]#
```

THỰC HÀNH:

Bài 1: Đăng nhập với user root. Tạo 1 file tên checkdate.sh với nội dung như sau:

echo date >> log.txt

và lưu lại ở thư mục /root/logs

Thêm quyền thực thi cho file checkdate.sh này

Sau đó thêm 1 crontab tự động hóa chạy hằng giờ vào phút thứ 50 như sau:

50 * * * * /logs/checkdate.sh

BÀI TẬP VỀ NHÀ:

Bài 1: Thực hiện tạo 1 tác vụ tự động (crontab) để tạo ra 1 file log mỗi 20 phút hàng ngày ghi lại số lượng dòng của file log: /tmp/yum.log